

**Tale af formanden for Grønlands Landstings
Erhvervsudvalg, Jonathan Motzfeldt,
ved Arktisk Konference den 31. marts 2009 i
Folketingets Landstingsal.**

Kære konferencedeltagere og arrangører.

Folketinget markerer med denne konference Rigsfællesskabets overtagelse af formandskabet for Arktisk Råd nu til foråret. På Landstingets Erhvervsudvalgs vegne, vil jeg gerne takke for invitationen til at deltage i denne markering.

Erhvervsudvalget har set frem til at kunne bidrage med oplysninger om den aktuelle udvikling og de aktuelle udviklingsmuligheder indenfor erhvervs-, turisme- og råstofområdet i Grønland.

Som en del af den arktiske region, står Grønland overfor store udfordringer. Klimaforandringer har sat vores traditionelle erhverv, fangererhvervet, under pres.

Omstilling er nødvendig, men mulighederne begrænsede. De arktiske befolkninger er små og spredt over kolossale, vanskeligt tilgængelige områder. Og trods den globale opvarmning, er de klimatiske forhold stadig barske. Det er ikke tulipan-dyrkning, vi skal leve af!

Men det er ikke begrænsningerne vi skal fokusere på her i dag – det er mulighederne. At sætte fokus på mulighederne er helt i de arktiske folks ånd. Historisk set har vi altid været omstillingsparate: Naturen er lunefuld. Hvad den giver i dag, tager den i morgen. Men vi har flyttet os, tilpasset os, fundet nye veje. Og stadig har vi naturen, som en væsentlig del af vores livsgrundlag.

Som det vil fremgå af denne præsentation, er det også naturen, som danner grundlag for de erhvervs muligheder, vi har tiltro til, som en del af Grønlands fremtidige økonomi og beskæftigelse.

Fiskerierhvervet

Fiskerierhvervet er på mange måder fortsat det vigtigste erhverv i Grønland. 85% af Grønlands eksportindtægter stammer fra salg af fisk og skaldyr, omkring halvdelen fra rejer. Samlet eksporterer Grønland årligt for omkring 2 milliarder kr. fiskeriprodukter.

Omkring en fjerdedel af arbejdsstyrken er beskæftiget inden for fiskeri, fangst og fiskeindustri – eller var det i hvert fald for 10 år siden. I dag er andelen formentlig en smule mindre.

Fiskerierhvervet har de senere år måttet gennemgå en betydelig effektivisering, med sigte på en omkostningsminimering. Det er et erhverv som er dybt afhængigt af verdensmarkedspriserne, og hvor effektivisering og tilpasning er en nødvendighed. Det har kostet arbejdspladser – både til vands og til lands.

Omkring halvdelen af de grønlandske fangster forarbejdes på indhandlingssteder langs kysten. Resten forarbejdes om bord på fartøjerne eller eksporteres til forarbejdning. En del af arbejdspladserne på land opretholdes i kraft af regler om indhandlingspligt, samt forskellige former for subsidiering.

Der er derfor god fornuft i, at Hjemmestyret har søgt at udvikle andre erhvervssektorer, og dermed skabe nye arbejdspladser – og samtidig gøre Grønlands økonomi mindre sårbar overfor udsving i fiskeriet.

Erhvervsudvikling

Hvad angår udviklingen af de landbaserede erhverv er det et paradoks, at det største potentiale synes at ligge, hvor de landbaserede erhverv er vandbaserede! Jeg tænker her på udnyttelse af Grønlands enorme vandkraft-potentiale til energi-intensiv virksomhed.

Det absolut største erhvervsudviklings-projekt, som Grønland står overfor i de kommende år, er etableringen af en moderne vandkraftdrevet aluminiumsmelter i Maniitsoq, i et samarbejde mellem Grønlands Hjemmestyre og ALCOA.

Projektet omfatter opførelse af en aluminiumssmelter, opførelse af 2 store vandkraftværker, der skal levere elektricitet til smelteren, etablering af forbindelse mellem smelteren og vandkraftværkerne, samt udvidelse af den lokale havn.

Det er et gigantisk projekt, der vil kræve sit af det nuværende arbejdsmarked og infrastruktur i Grønland. I byggefasen vil der gennem 4-5 år i gennemsnit være behov for 2.000 håndværkere og arbejdsfolk til etablering af vandkraftværkerne. Opførelse af selve aluminiumssmelteren vil kræve 1.500 til 2.000 personer i 2 til 2½ år.

Driften af aluminiumssmelteren og de to vandkraftværker vil kræve over 600 ansatte. Heraf forventes de 10 % at have en videregående uddannelse som eksempelvis ingeniører. 15 til 25 % skal have en teknisk uddannelse som elektrikere, mekanikere, IT- og administrationsfolk. For de resterende forventes det, at mindstekravet blot er en folkeskoleuddannelse.

Dette enorme projekt skal realiseres i et allerede eksisterende bysamfund med 3000 borgere. Dette vil give os udfordringer ud over det sædvanlige, og tiltag skal iværksættes sideløbende med de mange andre initiativer indenfor andre erhverv. Det må forventes, at størstedelen af arbejdskraften til det enorme projekt må hentes udefra, samtidigt med at vi får iværksat de rette strukturer til at sikre, at også den lokale arbejdskraft kan bidrage.

Projektet er endnu i en indledende fase. Der er på nuværende tidspunkt igangsat undersøgelser, der skal afdække og dokumentere de miljømæssige og socioøkonomiske samt sundhedsmæssige konsekvenser, inden projektet for alvor sættes i gang.

Udviklingen indenfor råstofområdet.

Grønland har også enorme udviklingspotentialer indenfor råstofområdet.

Der er bred politisk enighed i Grønland om at arbejde for at udvikle råstofsektoren til et bærende erhverv, som bidrager positivt til den økonomiske udvikling og til skabelsen af nye arbejdspladser. Målsætningen er et væsentligt element i den langsigtede økonomiske

politik, som har til hensigt at understøtte udviklingen af alternative erhvervssektorer til fiskeriet.

Der er også bred politisk enighed om, at udvindingen skal ske på en miljømæssigt forsvarlig måde. Den lokale befolkning bør inddrages mest muligt, og vi bør i videst mulig udstrækning sikre os en økonomisk gevinst udover beskatning af arbejde.

Råstofområdet har i mange år været præget af stigende aktivitet på efterforskningsiden. I det omfang efterforskningen resulterer i lønsomme projekter, står Grønland over for en ny udfordring, i form af efterspørgsel efter højt specialiseret arbejdskraft og arbejdskraft med særligt kendskab til råstofområdet.

Med et indbyggertal i Grønland på 57.000, vil der naturligt opstå konkurrence om den kvalificerede arbejdskraft, særligt når det gælder specialiseret viden. Alene indenfor bygge- og anlægssektoren manglede der i 2007 faglærte medarbejdere i størrelsesorden 520 personer. Planerne om etablering af en aluminiumssmelter med dertilhørende vandkraftværker og behovet for arbejdskraft til dette projekt, har ikke gjort udfordringen for det grønlandske samfund mindre.

Derfor arbejdes der med en række projekter til styrkelse af en kompetenceklynge i Grønland, således at den lokale deltagelse i råstofprojekterne bliver størst mulig. Blandt andet kan nævnes etablering af en bjergværksskole i Sisimiut, samt et Videnscenter samme sted.

Inden for det seneste år har Grønland oplevet en hidtil uset international interesse for olie- og gaspotentialer i den grønlandske undergrund. Resultatet af olieudbudsrunderen i havområderne ud for Disko-Nuussuaq kan være af afgørende betydning for Grønlands fremtid. Nogle af verdens største olieselskaber har fået tildelt efterforsknings- og udnyttelseslicenser i grønlandske farvande, og skal i de kommende år investere meget betydelige summer i udviklingen af det grønlandske oliepotentiale.

Den samlede status på olielicensstildelingen i Grønland er, at antallet af efterforsknings- og udnyttelsestilladelser i løbet af 2007 og 2008 er steget fra 2 til 13. Det samlede areal af olielicenserne er i samme periode steget fra 6.882 km² til ca. 130.000 km².

Den internationale finansielle krise har indtil videre ikke indebåret noget væsentligt fald i olieselskabernes langsigtede interesse for det grønlandske oliepotentiale. Tværtimod har et antal af de største internationale olieselskaber udvist en meget betydelig interesse i at deltage i fremtidige udbudsrunder i havområderne ud for Grønland. Der er tale om langsigtede satsninger, hvor selskabernes tidshorizont for igangsættelse af egentlig produktion formentlig ligger ganske mange år ude i fremtiden. Olieindustriens planlægning rækker således langt ud over kortsigtede svingninger i spotpriserne på olie og gas, idet formålet er at sikre olieselskaberne et langsigtet reservegrundlag.

Hvad angår de hårde mineraler er antallet af efterforskningstilladelser inden for de seneste par år mere end fordoblet. Heller ikke her er der indtil videre konstateret noget fald i antallet af ansøgninger om nye efterforskningstilladelser som følge af finanskrisen. Det er dog endnu for tidligt at sige noget om den samlede effekt af den økonomiske udvikling.

Nogle af de egentlige mineprojekter er blevet forsinkede, og afventer en tilpasning af de finansielle markeder. Adskillige andre efterforskningsprojekter nærmer sig de sidste stadier inden ansøgning om en udnyttelsestilladelse. Dette gælder bl.a. for projekter vedrørende zirkonium, diamanter, jern, bly og zink samt platingruppe-metaller.

Selvom vi i et vist omfang kan mærke virkningerne af finanskrisen på den grønlandske råstofsektor, så er råstof erhvervet stadig den mest lovende erhvervssektor i Grønland.

Turismeudvikling

Turisme-erhvervet er i Grønland et relativt ungt erhverv. Det opstod i 60'erne og fik op gennem 70'erne og 80'erne stadig større betydning, uden dog på noget tidspunkt at bidrage væsentligt til hverken beskæftigelse eller indtjening. Først i 90'erne har turismen i Grønland fået en samfundsøkonomisk betydning.

Ikke mindst Grønlands storslåede natur, men også vores historie og kultur, giver Grønland særlige muligheder for at tiltrække turister, og dermed tilføre landet indtægter og skabe arbejdspladser til erstatning for dem, vi har mistet inden for blandt andet fiskeindustrien.

Disse muligheder har vi fra politisk hold haft øje for siden udgangen af 80'erne, og vi har arbejdet for at skabe rammer for at fremme turismen og udvikle turismeindustrien til et af Grønlands bærende erhverv.

Senest har vi etableret en BRANDING Greenland strategi, som er et samarbejde på tværs af offentlige og private virksomheder, der har til hovedopgave at øge kendskabet til Grønland og som understøtter hele turismeerhvervet.

De seneste årtier har turismen internationalt været et væksterhverv. Dette gælder også i Grønland. Ikke mindst har vi oplevet en kraftig vækst inden for krydstogts-turismen. Antallet af krydstogts-turister, som besøger Grønland, er steget fra godt og vel 10.000 besøgende i 2003 til anslået 30.000 besøgende i 2008. I krydstogts-afgifter indbringer dette den grønlandske landskasse en årlig indtægt på omkring 13 mio. kr.

Der er heller ikke tvivl om, at den globale eksponering af klimaændringerne og indlandsisens afsmeltning har medført en stigning i antallet af turister, der ønsker at besøge særligt Ilulissat isbræ.

Hvis dette vækstpotentiale skal udnyttes, kræver det imidlertid, at vi overvinder en række forhindringer.

Den eksisterende infrastruktur og overnatningskapacitet er ikke tilstrækkelig til en større udvidelse af antallet af turister i højsæsonen. En udvidelse kræver store investeringer.

En væsentlig forøgelse af turiststrømmen vil også kræve, at vi er i stand til at vinde indpas på andre markeder end det danske. Blandt andet det amerikanske marked er interessant, men kræver ikke blot en høj grad af service og produktkvalitet, men også servicepersonale, som i tilstrækkelig grad behersker engelsk.

Vi er også bevidste om, at et voksende turismeerhverv, udover at give nye muligheder for beskæftigelse og indtjening, også kan medføre uhensigtsmæssigheder for både naturen og befolkningen, eksempelvis i form af øget slitage omkring attraktionerne i vor natur. Det skal vi være opmærksomme på og undgå. Vi må ikke gøre den fejl som mange andre lande har gjort: at tillade turismen at ødelægge den natur, som turisterne kommer for at opleve.

AFSLUTNING

Jeg har på det grønlandske Erhvervsudvalgs vegne kort redegjort for nogle af de udviklingsmuligheder, vi i Grønland politisk har prioriteret som indsatsområder.

Jeg vil heller ikke undlade at benytte denne lejlighed til at gøre opmærksom på den aktuelle og uheldige kampagne mod sælskind, der for tiden kører i Europa. Denne sælskinds kampagne er ensidig og sætter vores levevis under urimeligt pres. Det er vigtigt at påpege, at sælen fortsat er og vil være en vigtig bestanddel i vores daglige husholdning og at den fortsat udgør en vigtig indtægtskilde for fangerne.

Tak fordi I har lyttet. Lad mig slutte af med et citat af den gamle grønlandsminister Tom Høyem:

"Grønlands natur er overvældende. Vi mennesker bliver små. Men lige så imponerende som naturen er menneskets evne til at tilpasse sig naturen og til at fravriste den livsmuligheder."

Meget er sket siden vores forfædres tid. Og meget er sket siden Tom Høyem var grønlandsminister. Men stadig synes det grønlandske folks erhvervsmuligheder at bero på især denne evne – og på en gavmild men foranderlig natur.

Tak for ordet.